

Halkımızın mücadele hayatından bir portre:

EZELHAN ALİMHANOV

Dursunali ZALİMHANOV

Ahıska'nın *Varxan* köyünde yaşayan ve 1911 doğumlu olan Alimhan Babayla Cemile Annenin bir erkek çocukları dünyaya geldi. Cemile Anne Posof'un Cilvana köyünden gelin gelmişti. İlk çocuğunu dünyaya getirince bu haberi alan yakınları da Cilvana'dan

Varxan'a gelip ziyaret ettiler. Ziyaret edenler arasında Cemile Annenin babası Süleyman dedede vardı. Bu sevinçli günün meclisinde herkes çocuğa hoş gelecek ve eline, obasına ve milletine yararlı bir evlât olması için dualar ettiler.

Süleyman dede, torununa Ezelhan adını verdi; *"Türkoğlu Türk gibi büyüüp vatanını sevsin ve milletinin başını yüce tutsun."* dedi. Vatanın sıcak sinesinde büyüyen küçük Ezelhan, o zamanın yedi yıllık okulunda eğitimini başarıyla bitirdi. Onunla beraber okuyan sınıf arkadaşları, maddî sıkıntılardan dolayı okulda okumayı ailelerine tarla işlerinde ve hayvancılıkta yardımcı olmaya tercih ediyorlar.

Alimhan Baba, oğlu Ezelhan'ın okuma arzusunu anlayarak hanımına düşüncelerini açtı: *"Cemile, Ezelhan okumaya hevesli; onu köy işlerinde ezmeyelim. Gömleğimi de satacak olsam oğlum okutacağım."* dedi.

Ezelhan, sınıfta kendisi gibi iyi okuyan Bahşi'yle birlikte aynı yıl Tiflis'te Yüksek Öğretmen Okulunu kazandı. Öğrencilik yılları o zaman

için ağır olduğundan ve aileleri tarafından maddî destek alamadıklarından gündüz okuyup gece çalışma kararı aldılar. Bahşi, okulu bitirip köyüne döndü. Ezelhan'ın mezuniyet puanı yüksek olduğundan devlet onu Moskova Millî Güvenlik Okuluna (Harb Okulu) gönderdi. Burayı da başarıyla tamamlayan Ezelhan, artık bir subay olarak Tiflis'e döndü. Devletin ordusunda görev aldı. O artık şahsî yetenekleriyle çevresinde büyük ilgi gören bir kişiydi.

1930'lu yıllarda Gürcistan'da devletin birliğini tehdit eden hareketler görülmeye başladı. Memleketin düzeni, köy ve kasabaların huzuru bozuluyordu.

Derken İkinci Dünya Savaşı başladı. Bu sırada ona sınır birliklerinde görev verildi. Gösterdiği üstün başarıdan dolayı SSCB Devlet Savunma Komitesi tarafından Ezelhan'a "şahsî maver" verilmişti.

Ezelhan, doğduğu köye geldiğinde büyük bir ilgiyle karşılanırdı. Kardeşleri Zalimhan, Emirhan, Alihan ve kız kardeşleri Nazhanım ile Narhanım, onunla iftihar ediyorlardı.

1944 yılında kasım ayınının 14'ünü 15'ine bağlayan gece, Ahıska Türklerinin ana yurdundan sürgün edildiğini duyan Ezelhan, devletin kendi vatandaşlarına reva gördüğü bu facia üzerine resmî makamlar nezdinde girişimde bulundu. SSCB İçişleri Başkanının L. Beriya ile görüştü. "Bir Türkoğlu olmakla beraber aynı zamanda bir SSCB subayım. Hiç kimse beni ana yurdundan sürgün edemez!" dedi. Sürgün konusuyla ilgili olarak SSCB Başkanı Stalin'e telgraf çekerek en kısa zamanda cevap beklediğini söylüyor.

Beriya, bu görüşmeden sonra Ezelhan'ın arşiv belgelerini imha ettiriyor. Buna rağmen Moskova'nın emriyle Ezelhan sürgün edilmiyor ve vatanında yaşamasına müsaade ediliyor.

Ailesinden eşi Azize Hanım, oğulları Zahid ve Nazım ile kızları Flora ve Rahime hep birlikte Tiflis'te hayata devam ediyorlar. Fakat kendi halkının başına gelen felâketi düşünüyor, halkına vurulan sürgün prangasından kurtulması için hukukî ve siyasî mücadele plânları düşünüyor. O devirde bir Sovyet subayının böyle şeylerle uğraşması hayatına mal olabilirdi. Bütün bunları göze alarak mücadeleye devam etti. Fakat tek başına olmaz; vatan ve millet kaygısı taşıyan, irade sahibi birkaç kişiye daha ihtiyaç vardı.

Ezelhan, düşüncelerini bir plâna döktü. Bu plânları kaydettiği evrakı, evinin bodrum katında muhafaza ediyordu. Bunlardan sadece dost bildiği hemşehrisi, Apiyet köyünden Enver Odabaşı haberdardı. Daha sonra gizli olarak Tiflis'te, Taşkent'te, Bakü'de, Gence'de, Moskova ve Borcom'da Enver Beyle yaptıkları görüşmelerde mücadelenin şeklini ve safhalarını belirliyorlardı.

1960 yıllarda gizli lider Ezelhan'ın talimatıyla Enver Odabaşı mücadeleye hız vermek için Gizli Teşkilât Komitesi meydana getiriyor. Bu komiteye halk içinden bazı sağlam kişileri de dâhil ediyor: Tobali Paşali dayı, Uravelli Fezli ağa, Letifşah muallim, Ellez muallim, Kikinetli Cumali muallim, Yusuf muallim. Bunları, gizli lider Ezelhan Beye takdim ediyor.

Bu teşkilât, görev süresi boyunca Ezelhan Alimhanov'un gayretiyle yüksek devlet organlarına resmî müracaatlarda bulunuyor. Birçok yetkiliyle görüşmeler yapıyor. Tiflis ve Moskova'da yapılan görüşme ve toplantılarda sürgünhalkın sesi duyuruluyor.

Uzun yıllar boyunca zor ve ıstıraplı günler

yaşayan ve ayakta durmayı başaran teşkilât, zamanla açıktan faaliyete başlıyor. Bu sırada teşkilâtın başkanı Enver Odabaşı, tutuklanarak hapse atılıyor.

Potpolkovnik (Yarbay) Ezelhan Alimhanov, 1976 yılında askeriyeden emekli oluyor. Ailesiyle birlikte ömrünün son çağını halkının arasında yaşamak düşüncesiyle Rusya'da Kabardin-Balkar Cumhuriyetinin başşehri Nalçik'e bağlı Nartan kasabasına göç ediyor. Hapis hayatından kurtulmuş teşkilât başkanı Enver Odabaşı da Nalçik'in Yerovka köyüne yerleşmişti. İki eski dost burada tekrar bir araya geliyor, el ele verecek yeni bir mücadeleye girişiyorlar. Kabardin-Balkar Özerk Cumhuriyeti Başkanıyla görüşmeler yapıyor; sürgün halkın sesini SSCB zirvesine, Moskova'ya iletilmesini talep ediyorlar.

Anlamli veşereflî bir hayat yaşayan, iyi gününde dar gününde her zaman halkının yanında olan Ezelhan Alimhanov, 1985 yılının nisan ayında, Tiflis'te yaşayan kızı Flora'nın evinde misafir bulunduğu bir sırada mustarip olduğu şeker hastalığından vefat ediyor. Kabri Tiflis Müslüman mezarlığındadır.

Onun vefat haberini duyan dost ve arkadaşları bu acı haberle sarsılıyorlar. Enver Odabaşı, vatana dönüş mücadelesinin önderi olan Ezelhan Alimhanov'un vefatını, kendi halkına 14 Nisan 1985 tarihli mektubuyla duyuruyor.

Şahsî belgeler arasında muhafaza edilen ve Enver Odabaşı'nın imzasını taşıyan 14.04.1985 tarihli mektubun bir bölümü şöyledir:

"Selâmun aleyküm ey benim sürgünde olan boynu bükük Türk halkım! 6 Nisan 1985 tarihinde bizlere büyük bir acı ulaştı. Tiflis'te kızının evinde misafirlikte iken, millî mücadelemizin başkanı, vatana dönüş için birinci, altıncı, dokuzuncu halk toplantılarında seçilmiş geçici teşkilât üyesi, Büyük Vatan Savaşı (İkinci Dünya Savaşı)

gazisi, saygı değer insan Varxanlı Ezelhan kardaşımız vefat etti.

Allah'ın rahmeti üzerine olsun, yattığı yer nur ile dolsun, ismi namı yüreğimizde yaşasın. Aşk olsun sana aziz dostum, büyük vatanperver Ezelhan kardaşım!

Bu büyük önder insanın aramızdan gitmesi bizim halk hareketine büyük bir darbedir. Bu büyük insan, uzun yıllar boyu fikrini hayalini, canını feda etti ki benim halkım vatansız kalmasın. Vatanında birleşip huzur içerisinde yaşasınlar. Böyle insanı kim unuttur... Her zaman kalbimizde yaşasın, yolumuza ışık tutsun.

Olurda benim ömrüm yetmezse, gençlere vasiyetim olsun bu diyeceklerim: Askeriyeden başarı ödüllü subay, vatansever rahmetli önderimize Varxan'da, Adigön'de bir anıt dikilsin ki gelecek nesillere bir hatıra kalsın.

Ey cemaat, iyi düşünün, çevrenize bakın neredesiniz? Başkasının yuvası sana yar olur mu? Niye bu Ezelhan kardaşımız vatan hasretiyle gitti? Niye vatana dönüş yolu gözüküyor? Nedir bunun sebebi

Birinci sebep: Gizli devlet teşkilâtı bizi bırakmıyor. Çünkü biz iyi çalışıyoruz, bu yönden devlete faydamız çok...

İkinci sebep: İçimizde birlik olmasın diye devlet istihbaratı üyelerini, bize karşı nefret, kin ve düşmanlık hisleriyle donatılan insanları aramıza sızdırarak bizi birbirimize düşürüyorlar. Biz de saf saf dostu düşmandan ayırt edemiyoruz. Bakın ki her türlü yalan ve iftiralara inanıyoruz, içten

parçalanma tehlikesiyle yüz yüzeyiz. Demek ki el birliği edersek hiç kimse bizim birliğimizi sarsamaz.

Bunları gerçekleştirebilseydik elbette çoktan vatanımıza dönmüş olurduk. Rahmetli olanı, yaşayanı herkes kendi topraklarımızda olurdu. Aziz kardaşım Ezelhan'ın mezarı da doğma büyüme köyü olan Varxan'da olurdu.

Bunca zorluklara rağmen vatana dönüş için neler etmedik ki... Binlerce resmî yazı, şikâyet ve dilekçeler yazdık; 1200'den fazla delege yolladık, emirler çıkartırdık, hapishanelerde insanlıktan uzak zorluklar çektik... Sayısız binaların temelini attık, duvarını, kapısını, penceresini yaptık; ancak bazı sebepler yüzünden anahtarını elimize alamadık ki içeri girelim.

Ey benim genç yavrularım! Vatan sizindir, vatan sizi bekliyor. Ya Allah birsin deyin geri durmayın; vatan yolunda birlik olun! Ben de sizinleyim. Hakkın rahmetine kovuşmuş mücadele öncülerimiz, Paşalı dayınının, Ezelxan dayınının, Ellez, Letifşah, Cumali muallimlerin, Fezli ağanın ve Hakkın rahmetine kavuşmuş olan bütün mücadele yolcularımız vatanseverlerin işleri, amelleri, şan şöhretleri, hayalleri, bizim vatana dönüş mücadelemize ışık saçacak, bizleri ruhlandıracak. Biz de ana vatanımıza sahip olalım, ana yurdumuz, ata ocağımız Ahıska'da huzur içerisinde yaşayalım."

Vatan Aşkı gazetesi, 7 Nisan 2008
Saatlı-Azerbaycan

